

รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว16101

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การกรองและการตกตะกอน (2)

ครูผู้สอน ครูวิวัฒน์ ศรีเมฆ

ครูธิดารัตน์ เมฆหมอก

การกรองและการตกตะกอน (2)

กิจกรรมที่ 1

แยกของแข็งกับของเหลว
ในสารเนื้อผสมได้อย่างไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

สังเกต อธิบาย และเปรียบเทียบวิธีการแยก

สารเนื้อผสมที่ประกอบด้วยของแข็งผสมกับ

ของเหลว

วิธีทำกิจกรรม

6. อ่านใบความรู้เรื่องการแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

วิธีทำกิจกรรม

7. ร่วมกันอภิปรายเพื่อระบุชื่อวิธีการแยกสาร
ในน้ำปูนแต่ละแก้ว

วิธีทำกิจกรรม

8. ร่วมกันวิเคราะห์ลักษณะของเหลวที่ได้ เวลาที่ใช้
และประเด็นอื่น ๆ ของแต่ละวิธี บันทึกผลลงใน
ตาราง 3

วิธีทำกิจกรรม

9. ร่วมกันวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของการแยกสาร
แต่ละวิธี บันทึกผลลงในตาราง 4

ชื่อ-สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____
วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

☆☆☆ บ.๒๑ / พ.๑๒ - ๐๑

ใบความรู้เรื่องการแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

น้ำปูนเตรียมได้จากการนำปูนกินหมากผสมกับน้ำ ได้เป็นสารเนื้อผสมซึ่งมีของแข็งแขวนลอยอยู่ในของเหลว การแยกของแข็งที่แขวนลอยในน้ำปูนทำได้หลายวิธี เช่น การตกตะกอน การรินออก การกรอง การตกตะกอนเป็นวิธีที่ทำให้ของแข็งที่แขวนลอยอยู่ในของเหลวค่อย ๆ แยกตัวออกจากของเหลวและจมลงที่ก้นภาชนะ การรินออกเป็นวิธีที่ทำให้ของเหลวค่อย ๆ ไหลออกจากภาชนะ การรินออกมักใช้หลังจากตั้งสารเนื้อผสมให้ตกตะกอน และรินเอาส่วนที่เป็นของเหลวใส โดยการรินให้เหลือของแข็งในภาชนะ ส่วนการกรองเป็นวิธีที่ทำให้ของเหลวไหลผ่านตัวกรองที่มีรูขนาดเล็ก เช่น ผ้าขาวบาง กระดาษกรอง ส่วนของแข็งที่แขวนลอยในของเหลวจะผ่านหรือไม่ผ่านตัวกรองขึ้นกับขนาดของอนุภาค โดยถ้าขนาดของอนุภาคของแข็งมีขนาดใหญ่มากกว่ารูของตัวกรอง ของแข็งนั้นจะติดอยู่บนตัวกรอง แต่ถ้าของแข็งมีขนาดเล็กกว่ารูของตัวกรอง ของแข็งนั้นจะผ่านตัวกรองมากับของเหลวด้วย จึงจำเป็นต้องเลือกตัวกรองที่มีขนาดรูให้เหมาะสม

รูปการตกตะกอนของมะพร้าว

ใบความรู้

เรื่อง การแยกของแข็ง ออกจากน้ำปูน

หน้า 66

คำชี้แจงในการทำ
กิจกรรมนักเรียน

อ่านใบความรู้ เรื่อง

การแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

หน้า 66

คำชี้แจงบทบาท
ครูปลายทาง

1. แจกใบความรู้และใบงาน
ให้แก่นักเรียน
2. ให้ความช่วยเหลือ
นักเรียนขณะทำกิจกรรม

ใบความรู้ เรื่อง การแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

น้ำปูนเตรียมได้จากการนำปูนกินหมากผสมกับน้ำ
ได้เป็นสารเนื้อผสมซึ่งมีของแข็งแขวนลอยอยู่ในของเหลว
การแยกของแข็งที่แขวนลอยในน้ำปูนทำได้หลายวิธี เช่น
การตกตะกอน การรินออก การกรอง

ใบความรู้ เรื่อง การแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

การตกตะกอน เป็นวิธีที่ทำให้ของแข็งที่แขวนลอยอยู่ในของเหลวค่อย ๆ แยกตัวออกจากของเหลวและจมลงที่ก้นภาชนะ **การรินออก** เป็นวิธีที่ทำให้ของเหลวค่อย ๆ ไหลออกจากภาชนะ การรินออกมักใช้หลังจากตั้งสารเนื้อผสมให้ตกตะกอน และรินเอาส่วนที่เป็นของเหลวใสโดยการรินให้เหลือของแข็งในภาชนะ

ใบความรู้ เรื่อง การแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

การกรอง เป็นวิธีที่ทำให้ของเหลวไหลผ่านตัวกรองที่มีรูขนาดเล็ก เช่น ผ้าขาวบาง กระดาษกรอง ส่วนของแข็งที่แขวนลอยในของเหลวจะผ่านหรือไม่ผ่านตัวกรองขึ้นอยู่กับขนาดของอนุภาค

ใบความรู้ เรื่อง การแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

โดยถ้าขนาดของอนุภาคของแข็งมีขนาดใหญ่กว่ารูของตัวกรอง ของแข็งนั้นจะติดอยู่บนตัวกรอง แต่ถ้าของแข็งมีขนาดเล็กกว่ารูของตัวกรอง ของแข็งนั้นจะผ่านตัวกรองมากับของเหลวด้วย จึงจำเป็นต้องเลือกตัวกรองที่มีขนาดรูให้เหมาะสม

ใบความรู้ เรื่อง การแยกของแข็งออกจากน้ำปูน

รูปการตกตะกอนของมะพร้าว

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ภาคเรียนที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ฉบับปรับปรุง)

อภิปรายใบความรู้

ปูนกินหมาก

น้ำ

สารเนื้อผสม

มีของแข็งแขวนลอยอยู่ในของเหลว

เกม... ถูกหรือผิด

การตกตะกอน การรินออก การกรอง
เป็นวิธีการแยก~~ของเหลว~~ออกจากของเหลว
ของแข็ง

จากภาพเป็นผลการแยกสาร
โดยวิธี การตกตะกอน

การรินออก

มักใช้หลังจากการตั้งสารเนื้อผสมให้ตกตะกอน

การกรอง

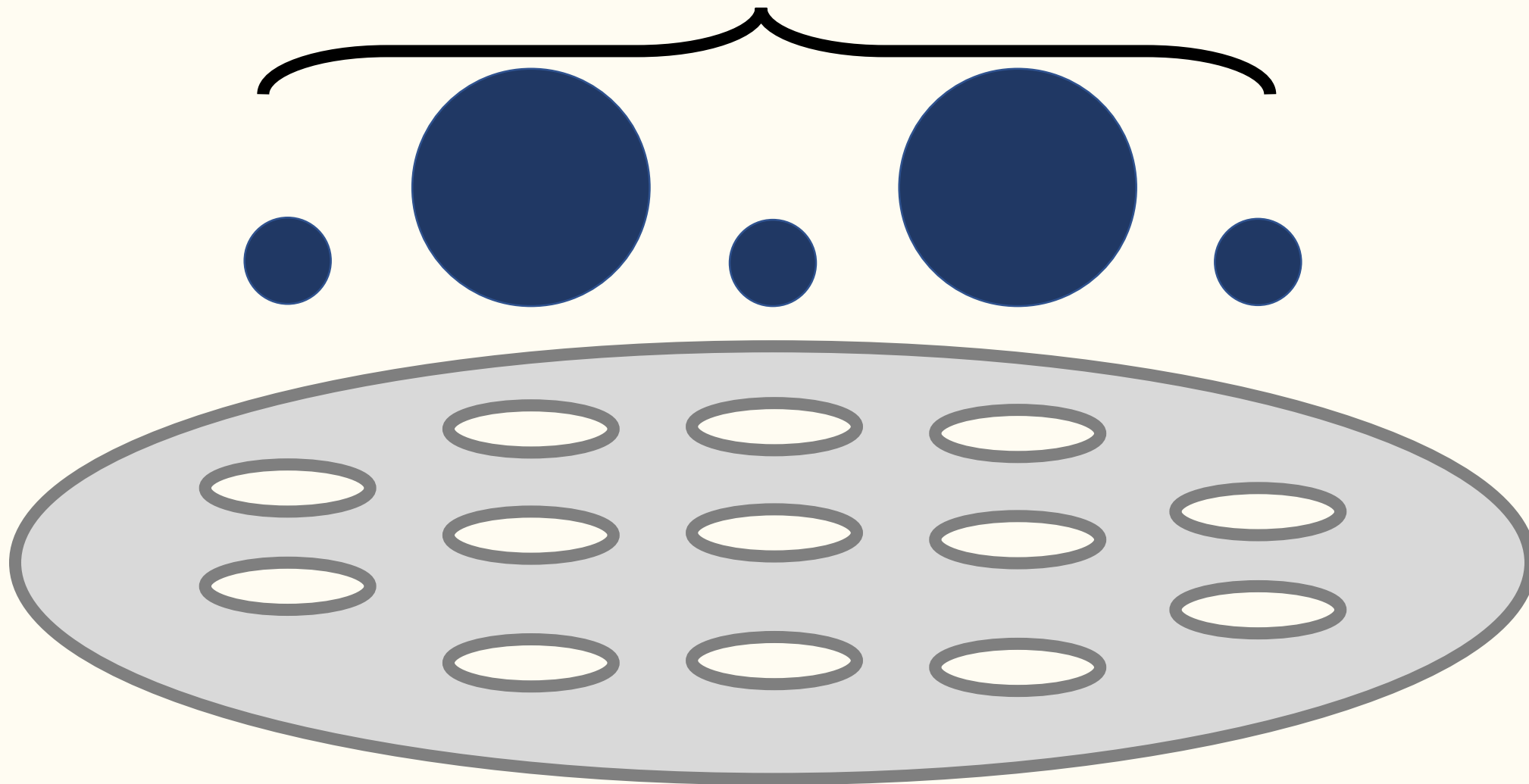
เป็นวิธีที่ทำให้ของเหลวไหลผ่านตัวกรอง
ที่มีรูขนาดเล็ก เช่น ผ้าขาวบาง

การกรอง ถ้าขนาดของอนุภาค
ของแข็งมีขนาดใหญ่กว่ารูของตัวกรอง
ของแข็งนั้นจะผ่านตัวกรองมากับของเหลวด้วย
ไม่ผ่าน

อนุภาคของสาร

↑
ตัวกรอง

ใบงาน 01 การแยกสารของแข็งกับของเหลวในสารเนื้อผสม

หน้า 67-68

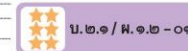
ชื่อ-สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____
 วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ตาราง ๓ ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วใบที่ ๑	แก้วใบที่ ๒	แก้วใบที่ ๓
วิธีการ			
เวลาที่ใช้			
ลักษณะของสาร ที่ได้			
อื่น ๆ			

ชื่อ-สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____
 วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ตาราง ๔ วิธีที่ใช้แยกปูนออกจากน้ำปูน ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธี

วิธีการ	ข้อดี	ข้อจำกัด

วิธีการแยกสารในกิจกรรมนี้นำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
วิธีการ			

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
เวลาที่ใช้			

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

☰ ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
ลักษณะ ของสารที่ได้			

คำชี้แจงในการทำ
กิจกรรมนักเรียน

➤ ทำใบงาน 01

การแยกสารของแข็งกับของเหลว
ในสารเนื้อผสม ตารางที่ 3 หน้า 67

คำชี้แจงบทบาท
ครูปลายทาง

➤ ให้ความช่วยเหลือนักเรียน
ขณะทำกิจกรรม

อภิปรายผล การทำกิจกรรม

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
วิธีการ	<ul style="list-style-type: none"> - การตกตะกอน - การรินออก	การกรอง ด้วยผ้าขาวบาง	การกรอง ด้วยกระดาษกรอง

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
เวลาที่ใช้	ใช้เวลานานกว่าแก้วใบที่ 2 และ 3	ใช้เวลาน้อยกว่าแก้วใบที่ 1	ใช้เวลาน้อยกว่าแก้วใบที่ 1 แต่มากกว่าแก้วใบที่ 2

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

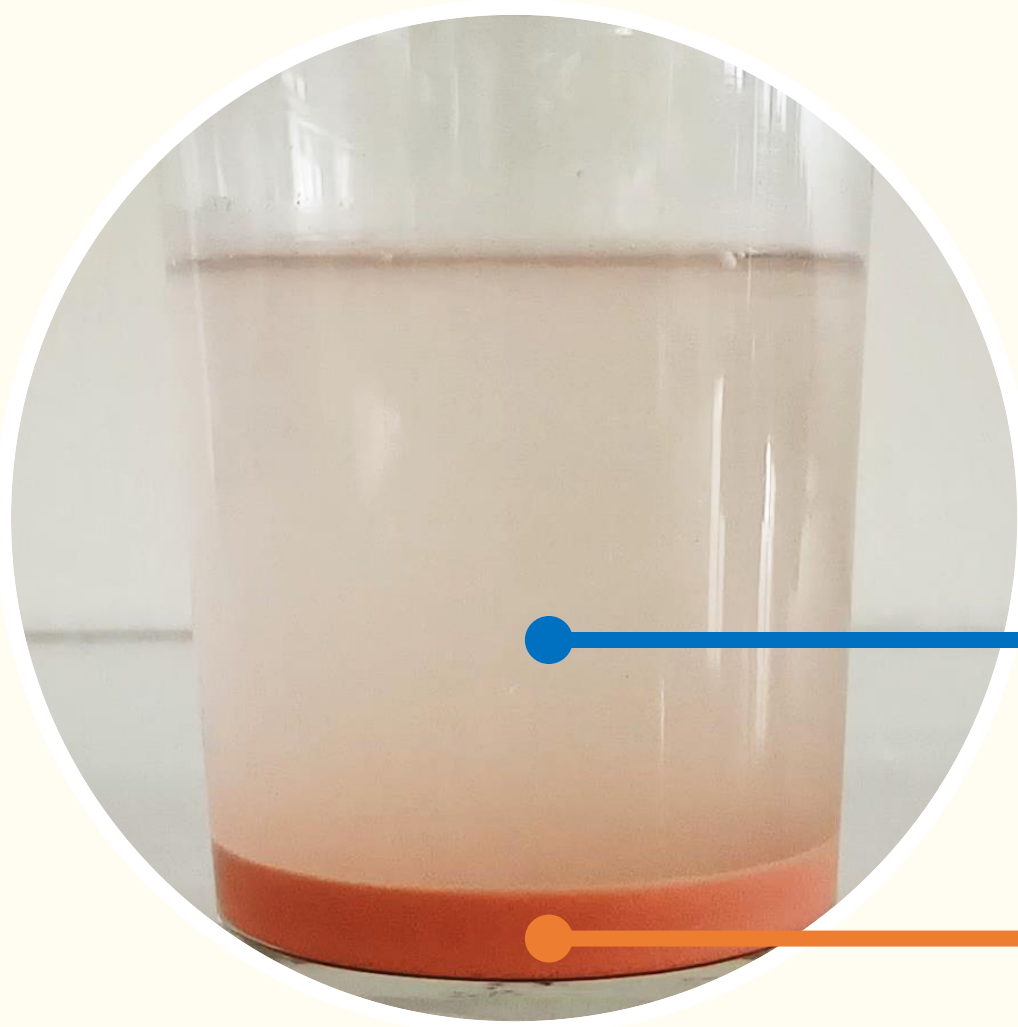
ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
ลักษณะ ของสารที่ได้			

ลักษณะของสารที่ได้จากการแยกน้ำปูนใน แก้วใบที่ 1

การตกตะกอน

ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ
อยู่ส่วนบนของภาชนะ

ของแข็งสีส้มแดงอยู่ที่ก้นแก้ว

ลักษณะของสารที่ได้จากการแยกน้ำปูนใส แก้วใบที่ 1

A

ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ

B

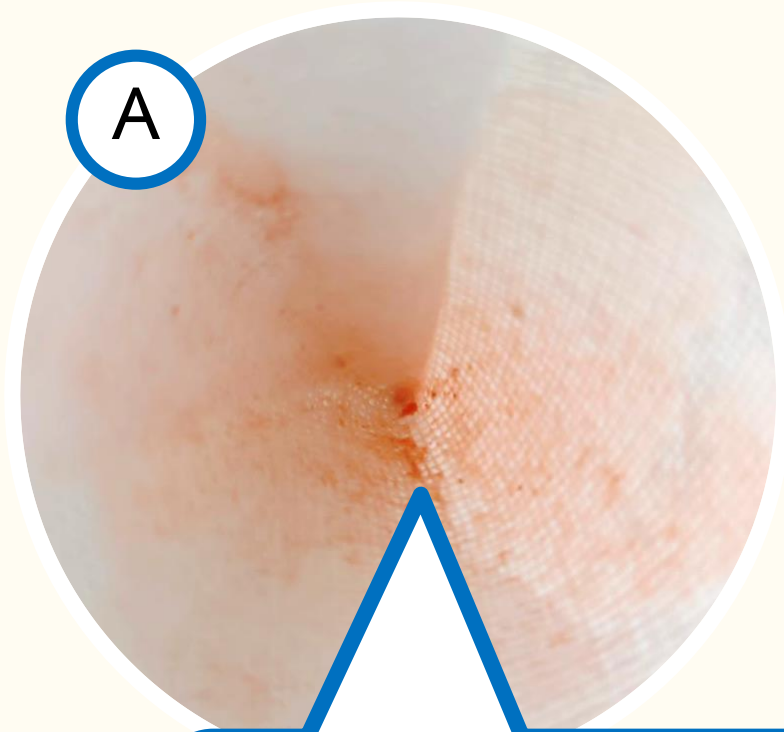
ของเหลวที่มีของแข็งสีส้มแดง
อยู่ที่ก้นแก้ว

การรินออก

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

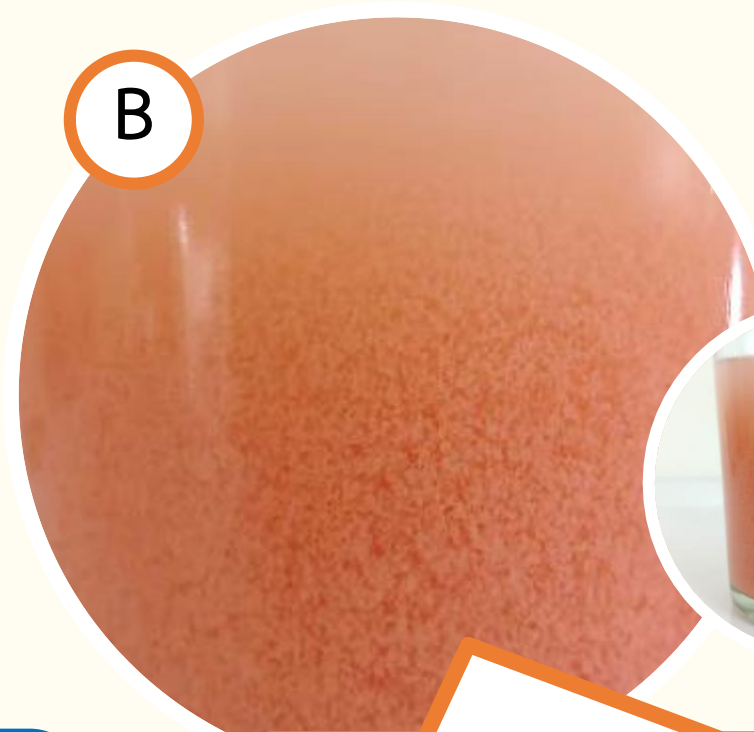
 ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
ลักษณะ ของสารที่ได้	การตกตะกอน - ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ อยู่ส่วนบนของภาชนะ - ของแข็งสีส้มแดงอยู่ที่ก้นแก้ว การรินออก - ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ - ของเหลวที่มีของแข็งสีส้มแดง อยู่ที่ก้นแก้ว		

ลักษณะของสารที่ได้จากการแยกน้ำปูนใน แก้วใบที่ 2

A

ของแข็งสีส้มแดง
บนผ้าขาวบาง

B

ของเหลวสีส้มแดง
อยู่ในภาชนะที่รองรับ

การกรอง

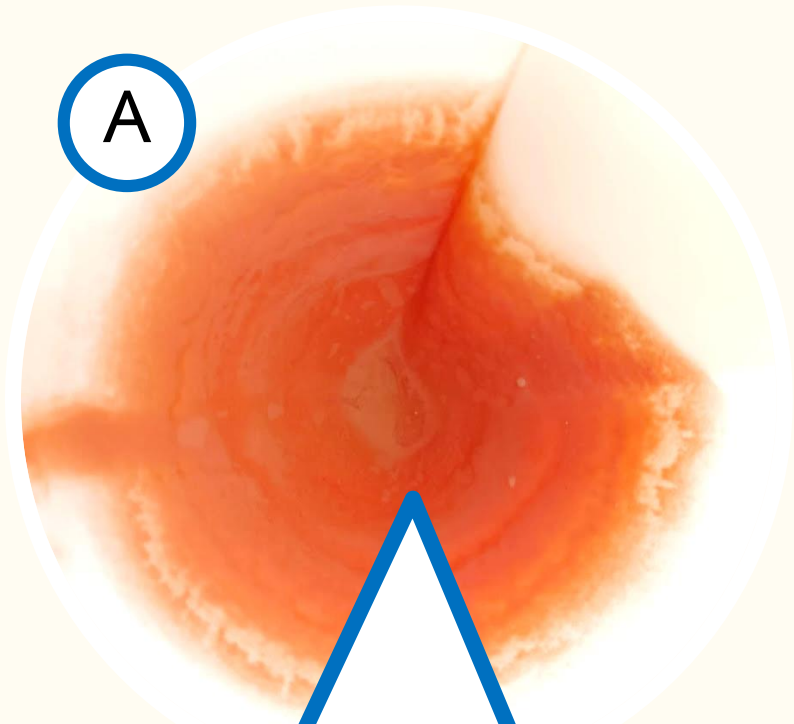
ด้วยผ้าขาวบาง

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

 ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
ลักษณะ ของสารที่ได้	การตกตะกอน - ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ อยู่ส่วนบนของภาชนะ - ของแข็งสีส้มแดงอยู่ที่ก้นแก้ว การรินออก - ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ - ของเหลวที่มีของแข็งสีส้มแดง อยู่ที่ก้นแก้ว	- ของแข็งสีส้มแดง บนผ้าขาวบาง - ของเหลวสีส้ม แดงอยู่ในภาชนะ ที่รองรับ	

ลักษณะของสารที่ได้จากการแยกน้ำปูนใน แก้วใบที่ 3

ของแข็งสีส้มแดง
บนกระดาษกรอง

ใสสีส้มจาง ๆ
ในภาชนะที่รองรับ

การกรอง

ด้วยกระดาษกรอง

ตาราง 3 ผลการอภิปรายการแยกน้ำปูนในประเด็นต่าง ๆ

 ประเด็น	น้ำปูน		
	แก้วที่ 1	แก้วที่ 2	แก้วที่ 3
ลักษณะ ของสารที่ได้	การตกตะกอน - ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ อยู่ส่วนบนของภาชนะ - ของแข็งสีส้มแดงอยู่ที่ก้นแก้ว การรินออก - ของเหลวใสสีส้มจาง ๆ - ของเหลวที่มีของแข็งสีส้มแดง อยู่ที่ก้นแก้ว	- ของแข็งสีส้มแดง บนผ้าขาวบาง - ของเหลวสีส้ม แดงอยู่ในภาชนะ ที่รองรับ	- ของแข็งสีส้มแดง บนกระดาษกรอง - ของเหลวใสสีส้ม จาง ๆ ในภาชนะ ที่รองรับ

ตาราง 4 วิธีที่ใช้แยกปุ๋ยออกจากน้ำปุ๋ย ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธี

☰ วิธีการ	ข้อดี	ข้อจำกัด
ตกตะกอน แล้วรินออก		
การกรอง ด้วยผ้าขาวบาง		

ตาราง 4 วิธีที่ใช้แยกปุ๋ยออกจากน้ำปุ๋ย ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธี

☰ วิธีการ	ข้อดี	ข้อจำกัด
การกรอง ด้วยกระดาษกรอง		

คำชี้แจงในการทำ
กิจกรรมนักเรียน

➤ ทำใบงาน 01

การแยกสารของแข็งกับของเหลว
ในสารเนื้อผสม ตารางที่ 4 หน้า 68

คำชี้แจงบทบาท
ครูปลายทาง

➤ ให้ความช่วยเหลือ
นักเรียนขณะทำกิจกรรม

อภิปรายผล การทำกิจกรรม

ตาราง 4 วิธีที่ใช้แยกปูนออกจากน้ำปูน ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธี

☰ วิธีการ	ข้อดี	ข้อจำกัด
ตกตะกอน แล้วรินออก	ใช้อุปกรณ์ในการแยก น้อยชิ้น	ใช้เวลาในการแยกนาน
การกรอง ด้วยผ้าขาวบาง	ใช้เวลาในการแยกไม่นาน	ใช้อุปกรณ์ในการแยก หลายชิ้น แยกได้ไม่ดี

ตาราง 4 วิธีที่ใช้แยกปูนออกจากน้ำปูน ข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธี

☰ วิธีการ	ข้อดี	ข้อจำกัด
การกรอง ด้วยกระดาษกรอง	แยกสารออกจากกันได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้อุปกรณ์ในการแยกหลายชิ้น - ใช้เวลาในการแยกนาน

สรุปผลการทำกิจกรรม

การแยกสารเนื้อผสมที่เป็นของแข็งผสมกับของเหลว

อาจใช้วิธี

การตกตะกอน

↓ โดย

ตั้งให้ของแข็งตกตะกอน

↓ รินแยก

ของเหลวออกจากของแข็ง

การกรอง

↓ โดย

รินผ่านตัวกรองที่มีรู

↓ แยก

ของแข็งไว้บนตัวกรอง

บทเรียนครั้งต่อไป

การกรองและการตกตะกอน (3)

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบงาน 01 การแยกสารของแข็งกับของเหลวในสารเนื้อผสม
2. ใบงาน 02 แบบฝึกหัด เรื่องการกรองและการตกตะกอน